

වත්ථුපම සූත්‍රය (ම.නි.1, 82 පිට)

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්නුවර දෙවරම් වෙහෙරෙහි වැඩ සිටින සමයක වස්ත්‍රයක් උපමා කරමින් හික්ෂුන් උදෙසා දේශනා කරන ලද මෙම සූත්‍රයෙන් සිතෙහි පවත්නා කෙලෙස් සහිත බව හේතුවෙන් දුගතියත් නිකෙලෙස් බව හේතුවෙන් සුගතියත් ලැබෙන අයුරු විස්තර කර ඇත.

කිසියම් අපිරිසිදු වස්ත්‍රයක් ගෙන නිල්පැහැය හෝ කහපැහැය හෝ රතු පැහැය හෝ තැඹිලි පැහැය හෝ වශයෙන් වර්ණ ගන්වන්නේ ද එය මැනවින් වර්ණය නොදැනුණු අපිරිසිදු පැහැ ඇත්තක් ම වෙයි. ඊට හේතුව එම වස්ත්‍රය අපිරිසිදු බැවිනි. එමෙන් ම සිත කිලිටි වූ කල්හි දුගතිය ම කැමැති විය යුතු ය. තව ද පිරිසිදු වස්ත්‍රයකට නිල්, කහ, රතු, තැඹිලි ආදී වර්ණයක් ගන්වන්නේ ද එය මනා පැහැ ඇත්තක් ම වේ. වස්ත්‍රය පිරිසිදු බැවිනි. එමෙන් ම සිත පිරිසිදු වූ කල්හි සුගතිය ම කැමැති විය යුතු ය.

මෙහි දී බුදුරජාණන් වහන්සේ සිත අපිරිසිදු කරන සිත කිලිටි කරන සිතෙහි පැහැපත් බව නැති කරන සිතෙහි සතුට අහිමි කරන උපක්ලේශ 16ක් පැහැදිලි කරති. එනම්,

1. දැඩි ලෝභය (අහිඡ්ඤාවිසම ලෝභෝ) covetousness and unrighteous greed
2. ව්‍යාපාදය / තරහ (බ්‍යාපාදෝ) ill will
3. ක්‍රෝධය (කෝධෝ) anger
4. බද්ධ වෛරය (උපනාහෝ) resentment
5. ගුණමතු බව (මක්ඛෝ) contempt
6. සීලයෙන් ගුණයෙන් උසස් අය කෙරෙහි ගරුසරු නැතිබව, අහංකාරකම (පළාසෝ) insolence
7. ඊර්ෂ්‍යාව (ඉස්සා) envy
8. මසුරු බව (මච්ඡරියං) avarice
9. මායාකාරී බව (මායා) deceit
10. කපටි බව (සාධේය්‍යං) fraud
11. දැඩි බව (ථම්හෝ) obstinacy
12. එකට එක කිරීම, හිතුවක්කාරකම (සාරම්හෝ) rivalry
13. මානය (මානෝ) conceit
14. අතිමානය (අතිමානෝ) arrogance
15. මදය (මදෝ) pride
16. ප්‍රමාදය (පමාදෝ) negligence

දැඩි ලෝභය ආදී සිතෙහි හටගන්නා මෙම උපක්ලේශ නිසා සිත අපිරිසිදු වන බව නුවණින් දකින තැනැත්තා ඒවා එකිනෙකින් සිත මුදවා ගනී. බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ධර්මය ශ්‍රවණය කොට අවබෝධයෙන් යුතුව ඉහත කී උපක්ලේශවලින් සිත මුදවා ගැනීමෙන් සිතෙහි පිරිසිදු බව ඇති වේ. උපක්ලේශවලින් සිත මුදවා ගත් පමණට සිතෙහි සතුට, නිරාමිස ප්‍රීතිය දියුණු වේ. ධර්මශ්‍රවණයෙන් ලැබුණු මෙම මානසික දියුණුව හේතුවෙන් ශුඤ්චත් ශ්‍රාවකයා බුදුරජාණන් වහන්සේගේ අරහං ආදී ගුණයන් පිළිබඳ බලවත් ප්‍රසාදයට ශ්‍රද්ධාවට පත් වේ. ධර්මය පිළිබඳ ස්වාක්ඛාතාදී ගුණයන් පිළිබඳ ප්‍රසාදයට ශ්‍රද්ධාවට පත් වේ. ආර්ය සංඝයා පිළිබඳ සුපටිපන්නාදී ගුණ පිළිබඳ ප්‍රසාදයට ශ්‍රද්ධාවට පත් වේ.

උපක්ලේශ සිතින් දුරු කිරීමෙන් බුදුරදුන් කෙරෙහි නොසෙල්වෙන ප්‍රසාදයෙන් යුතු සොම්නසට පත් වේ. ධර්මය පිළිබඳ සොම්නසින් යුතු ඤාණයට පත්වේ. මෙලෙස සොම්නස හා ඤාණයෙන් ප්‍රමෝදය ලබයි. ප්‍රමුදිත බව නිසා ප්‍රීතිය හටගනී. ප්‍රීතිය නිසා කයෙහි සැහැල්ලුව සන්සිද්ධිම ඇති වේ. සන්සිදුණු කය ඇත්තේ සුව විදියි. සුව ඇත්තනුගේ සිත සමාධිගත වේ. ආර්ය සංඝයා කෙරෙහි ද මෙලෙස සිතෙහි සොම්නස් බව ඇති වීමෙන් නොසෙල්වෙන ප්‍රසාදයට පත් වේ. මෙම ප්‍රසාදය සිතෙහි සමාධිය කරා ම රැගෙන යයි. මෙලෙස තෙරුවන කෙරෙහි ප්‍රසාදයත් සමඟ තවදුරටත් සිතෙහි එකඟ බව දියුණු කිරීම් වශයෙන් මෛත්‍රිය ප්‍රගුණ කරයි.

ලෝභාදී අකුසල දහම් දියුණු කරමින් සිතෙහි පිරිසිදු බව දියුණු කරන ශුඤ්චත් ශ්‍රාවකයා මෛත්‍රී සහගත සිතින් එක් දිශාවක් පතුරුවා වාසය කරයි. ක්‍රමයෙන් සතර දිශාව වෙත ම මෛත්‍රිය පතුරුවමින් කල් ගෙවයි.

මෙම ක්‍රියාවලිය නොනවතින මෙම ශ්‍රාවකයා කරුණා, මුදිතා, උපෙක්ඛා යන සෙසු බ්‍රහ්ම විහරණයන් ද සිව් දෙසට පතුරුවමින් වාසය කරයි. මෙලෙස සතර බ්‍රහ්ම විහරණ අපමණ සතුන් වෙත වඩමින් ඉමහත් මානසික සුවයක් භුක්ති විඳියි.

සතර බ්‍රහ්ම විහරණ තුළ සිත සමාධිමත් කරගත් ශ්‍රාවකයා ඉන් නොනැවතී තවදුරටත් දහම් මග වඩමින් ඉදිරියට ගමන් කරයි. ඒ අනුව ඔහු දුක්ඛ, සමුදය, නිරෝධ, මාර්ග යනු වතුරාර්ය සත්‍යය අවබෝධය වෙත තම මනස යොමු කරයි. දුක පිරිසිදු දූනගත යුක්තක් බව ද සමුදය හෙවත් දුකට හේතුව වූ තෘෂ්ණාව දුරු කළ යුක්තක් බව ද දුක්ඛ නිරෝධය හෙවත් නිවන සාක්ෂාත් කළ යුක්තක් බව දුක්ඛ නිරෝධගාමනී ප්‍රතිපදාව නම් වූ ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගය වැඩිය යුක්තක් බව ද වටහා ගෙන ඒ අනුව ක්‍රියා කරයි. මෙලෙස දහම් තුළ ක්‍රියා කිරීම හේතුවෙන් තම සිත ක්‍රමයෙන් ආශ්‍රවයන්ගෙන් මිදේ. කාම ආශ්‍රව, භව ආශ්‍රව, අවිජ්ජා ආශ්‍රව යන ආශ්‍රවයන්ගෙන් සිත මිදුණු පමණට ඒ පිළිබඳ නුවණ පහළ වේ. මෙලෙස ක්‍රමයෙන් සිත කෙලෙසුන්ගෙන් මිදීම ඇතුළත ස්නානය කිරීමක් ලෙස සඳහන් වේ. තම මානසික පාරිශුද්ධිය ලැබීම හෙවත් අභ්‍යන්තර පාරිශුද්ධත්වය යනු සැබෑ ස්නානයයි.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙලෙස හික්ෂුන් වහන්සේලා උදෙසා දහම් දෙසන කල්හි සුන්දරීක භාරද්වාජ බමුණා බුදුරදුන් සමීපයෙහි සිටියේ ය. 'භාග්‍යවතුන් වහන්සේ, ඔබ වහන්සේ බාහුකා නම් නදියට නැම පිණිස යන්නේ දැයි' ඔහු බුදුරදුන් වෙතින් ප්‍රශ්න කළේ ය. එවිට බුදුරජාණන් වහන්සේ 'බමුණ, බාහුකා නදියෙන් කවර ප්‍රයෝජනයක් ද? බාහුකා නදිය කුමක් කරන්නේද?' යි බමුණාගෙන් විමසූහ. බමුණා මෙහිදී සඳහන් කළේ බාහුකා නදිය බොහෝ ජනයාට පුණ්‍යසම්මත වූවක් බවත් එය පාපකර්මවලින් පාරිශුද්ධත්වය දෙන බවත් ය.

බුදුරජාණන් වහන්සේ මෙහිදී සඳහන් කළේ පව් කළ තැනැත්තා ගයාතිර්ථයට ගියේ ද, සුන්දරීකා නදියට ගියේ ද, සරස්වතී නදියට ගියේ ද, ප්‍රයාග තීර්ථයට ගියේ ද, බාහුමතී නදියට ගියේ ද ඔහුට එමගින් පාරිශුද්ධත්වයක් නොලැබෙන බවයි. ඒවායේ ජලය පව් කළ තැනැත්තා පිරිසිදු කිරීමට සමත් නොවන බවයි.

කෙලෙසුන්ගෙන් සිත පිරිසිදු කර ගත් තැනැත්තාට සැමදා උතුරුපල්ගුන නැකත වේ. සිත පිරිසිදු තැනැත්තාට සැමදා පොහොය වේ. සිත පිරිසිදු තැනැත්තාගේ කටයුතු සැමදා සඵල වේ. එබැවින් මෙම දහම් තුළ හික්මෙන ලෙසත් එහි ස්නානය කරන ලෙසත් සියලු සතුන් වෙත මෙහි වඩන ලෙසත් බුදුරජාණන් වහන්සේ සුන්දරීකභාරද්වාජ බමුණාට අනුශාසනා කළහ.

තව ද යමෙක් බොරු නොකියයි ද ප්‍රාණඝාතය නොකරයි ද සොරකම් නොකරයි ද ශ්‍රද්ධාවන්ත වූයේ මසුරු නොවෙයි ද ඔහු ගයාවට ගොස් කුමක් කරයි ද? ඔහුට තම ළිඳ ම ගයාව වේ.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙලෙස අනුශාසනා කරන කල්හි සුන්දරීකභාරද්වාජ බමුණා බුදුරදුන් කෙරෙහි බෙහෙවින් ප්‍රසාදයට පත් ව එම දේශනාව බෙහෙවින් අගය කළේ ය. තමා බුදුන්, දහම්, සඟුන් සරණ ගිය ශ්‍රාවකයකු වශයෙන් පිළිගන්නා ලෙස ද ඉල්ලා සිටියේ ය. පසුව ඔහු බුදුසසුනෙහි පැවිදි උපසම්පදාව ලබා නිර්වාණාවබෝධය සාක්ෂාත් කොට සියලු දුක් කෙළවර කළේ ය.

ඉහත සඳහන් සියලු කෙලෙස් යම්තාක් අප සිතෙහි හටගන්නා උපක්ලේශ වේද ඒ සියල්ල ලෝභ, ද්වේශ, මෝහ යන ත්‍රිවිධ අකුසල මූල යටතට ඇතුළත් කළ හැකිය. මේ තුනෙන් ද ප්‍රධාන වන්නේ මෝහය හෙවත් අවිද්‍යාවයි. අවිද්‍යාව දුරු කළ පමණට සෙසු සියලු කෙලෙස් ද දුරු වේ. අවිද්‍යාව දුරු කර ගැනීම සඳහා විද්‍යාව, සම්මා දිට්ඨිය හෙවත් ප්‍රඥාව දියුණු කර ගත යුතු ය. ඒ සඳහා කර්මය හා කර්මඵල පිළිබඳ අවබෝධයන් පටිච්චසමුප්පාදය පදනම් කොටගත් අනිත්‍යතාව පිළිබඳ අවබෝධයෙන් යුත් දුකෙහි හටගැනීම හා නිරෝධය පිළිබඳ අවබෝධයන් අවශ්‍ය කෙරේ. මෙම අවබෝධය ලද පමණට සිතෙහි හටගන්නා කෙලෙස් දුරු වී මානසික පාරිශුද්ධිය ලැබීමටත් දුකින් නිදහස් වීමටත් අවස්ථාව උදාවේ. ප්‍රඥාව දියුණු කරගැනීමෙහිලා ආරම්භයේ පටන් නිර්වාණාවබෝධය දක්වා කල්‍යාණමිත්‍ර ආශ්‍රය, සද්ධර්මශ්‍රවණය, යෝනිසෝ මනසිකාරය හා ධර්මානුධර්ම ප්‍රතිපදාව බෙහෙවින් උපකාරවත් වේ. මේ සඳහා අප සැවොම වීර්යයෙන් කටයුතු කරමින් දුර්ලභව ලද මිනිස් දිවිය හා අගනා බුද්ධෝත්පාදයෙන් නොපමාව ප්‍රතිඵල නෙලා ගත යුතු ය.

Vatthupama Sutta: The Simile of the Cloth

(MN 7 PTS: M i 36)

Translated from the Pali by Nyanaponika Thera

1. Thus have I heard. Once the Blessed one was staying at Savatthi, in Jeta's Grove, Anathapindika's monastery. There he addressed the monks thus: "Monks." — "Venerable sir," they replied. The Blessed One said this:

2. "Monks, suppose a cloth were stained and dirty, and a dyer dipped it in some dye or other, whether blue or yellow or red or pink, it would take the dye badly and be impure in color. And why is that? Because the cloth was not clean. So too, monks, when the mind is defiled, an unhappy destination [in a future existence] may be expected.

"Monks, suppose a cloth were clean and bright, and a dyer dipped it in some dye or other, whether blue or yellow or red or pink, it would take the dye well and be pure in color. And why is that? Because the cloth was clean. So too, monks, when the mind is undefiled, a happy destination [in a future existence] may be expected.

3. "And what, monks, are the defilements of the mind? (1) Covetousness and unrighteous greed are a defilement of the mind; (2) ill will is a defilement of the mind; (3) anger is a defilement of the mind; (4) hostility...(5) denigration...(6) domineering...(7) envy...(8) jealousy...(9) hypocrisy...(10) fraud...(11) obstinacy...(12) presumption...(13) conceit...(14) arrogance...(15) vanity...(16) negligence is a defilement of the mind.[3]

4. "Knowing, monks, covetousness and unrighteous greed to be a defilement of the mind, the monk abandons them. Knowing ill will to be a defilement of the mind, he abandons it. Knowing anger to be a defilement of the mind, he abandons it. Knowing hostility to be a defilement of the mind, he abandons it. Knowing denigration to be a defilement of the mind, he abandons it. Knowing domineering to be a defilement of the mind, he abandons it. Knowing envy to be a defilement of the mind, he abandons it. Knowing jealousy to be a defilement of the mind, he abandons it. Knowing hypocrisy to be a defilement of the mind, he abandons it. Knowing fraud to be a defilement of the mind, he abandons it. Knowing obstinacy to be a defilement of the mind, he abandons it. Knowing presumption to be a defilement of the mind, he abandons it. Knowing conceit to be a defilement of the mind, he abandons it. Knowing arrogance to be a defilement of the mind, he abandons it. Knowing vanity to be a defilement of the mind, he abandons it. Knowing negligence to be a defilement of the mind, he abandons it.

5. "When in the monk who thus knows that covetousness and unrighteous greed are a defilement of the mind, this covetousness and unrighteous greed have been abandoned; when in him who thus knows that ill will is a defilement of the mind, this ill will has been abandoned;... when in him who thus knows that negligence is a defilement of the mind, this negligence has been abandoned —

6. — he thereupon gains unwavering confidence in the Buddha thus: 'Thus indeed is the Blessed One: he is accomplished, fully enlightened, endowed with [clear] vision and [virtuous] conduct, sublime, knower of the worlds, the incomparable guide of men who are tractable, the teacher of gods and men, enlightened and blessed.'

7. — he gains unwavering confidence in the Dhamma thus: 'Well proclaimed by the Blessed One is the Dhamma, realizable here and now, possessed of immediate result, bidding you come and see, accessible and knowable individually by the wise.'

8. — he gains unwavering confidence in the Sangha thus: 'The Sangha of the Blessed One's disciples has entered on the good way, has entered on the straight way, has entered on the true way, has entered on the proper way; that is to say, the four pairs of men, the eight types of persons; this Sangha of the Blessed One's disciples is worthy of gifts, worthy of hospitality, worthy of offerings, worthy of reverential salutation, the incomparable field of merit for the world.'

9. "When he has given up, renounced, let go, abandoned and relinquished [the defilements] in part, he knows: 'I am endowed with unwavering confidence in the Buddha... in the Dhamma... in the Sangha; and he gains enthusiasm for the goal, gains enthusiasm for the Dhamma, gains gladness connected with the Dhamma. When he is gladdened, joy is born in him; being joyous in mind, his body becomes tranquil; his body being tranquil, he feels happiness; and the mind of him who is happy becomes concentrated.'

10. "He knows: 'I have given up, renounced, let go, abandoned and relinquished [the defilements] in part'; and he gains enthusiasm for the goal, gains enthusiasm for the Dhamma, gains gladness connected with the Dhamma. When he is gladdened, joy is born in him; being joyous in mind, his body becomes tranquil; when his body is tranquil, he feels happiness; and the mind of him who is happy becomes concentrated.'

11. "If, monks, a monk of such virtue, such concentration and such wisdom eats alms food consisting of choice hill-rice together with various sauces and curries, even that will be no obstacle for him.

"Just as cloth that is stained and dirty becomes clean and bright with the help of pure water, or just as gold becomes clean and bright with the help of a furnace, so too, if a monk of such virtue, such concentration and such wisdom eats alms food consisting of choice hill-rice together with various sauces and curries, even that will be no obstacle for him.

12. "He abides, having suffused with a mind of loving-kindness one direction of the world, likewise the second, likewise the third, likewise the fourth, and so above, below, around and everywhere, and to all as to himself; he abides suffusing the entire universe with loving-kindness, with a mind grown great, lofty, boundless and free from enmity and ill will.

"He abides, having suffused with a mind of compassion... of sympathetic joy... of equanimity one direction of the world, likewise the second, likewise the third, likewise the fourth, and so above, below, around and everywhere, and to all as to himself; he abides suffusing the entire universe with equanimity, with a mind grown great, lofty, boundless and free from enmity and ill will.

13. "He understands what exists, what is low, what is excellent, and what escape there is from this [whole] field of perception.

14. "When he knows and sees in this way, his mind becomes liberated from the canker of sensual desire, liberated from the canker of becoming, liberated from the canker of ignorance. When liberated, there is knowledge: 'It is liberated'; and he knows: 'Birth is exhausted, the life of purity has been lived, the task is done, there is no more of this to come.' Such a monk is called 'one bathed with the inner bathing.'"

15. Now at that time the brahman Sundarika Bharadvaja was seated not far from the Blessed One, and he spoke to the Blessed One thus: "But does Master Gotama go to the Bahuka River to bathe?"

"What good, brahman, is the Bahuka River? What can the Bahuka River do?"

"Truly, Master Gotama, many people believe that the Bahuka River gives purification, many people believe that the Bahuka River gives merit. For in the Bahuka River many people wash away the evil deeds they have done."

16. Then the Blessed One addressed the brahman Sundarika Bharadvaja in these stanzas:

*Bahuka and Adhikakka,
Gaya and Sundarika,
Payaga and Sarassati,
And the stream Bahumati —
A fool may there forever bathe, Yet will not purify his black deeds.*

*What can Sundarika bring to pass?
What can the Payaga and the Bahuka?
They cannot purify an evil-doer,
A man performing brutal and cruel acts.*

*One pure in heart has evermore
The Feast of Cleansing and the Holy Day;
One pure in heart who does good deeds
Has his observances perfect for all times.*

*It is here, O brahman, that you should bathe
To make yourself a safe refuge for all beings.
And if you speak no untruth,
Nor work any harm for breathing things,*

*Nor take what is not offered,
With faith and with no avarice,
To Gaya gone, what would it do for you?
Let any well your Gaya be!*

17. When this was said, the brahman Sundarika Bharadvaja spoke thus:

"Magnificent, Master Gotama! Magnificent, Master Gotama! The Dhamma has been made clear in many ways by Master Gotama, as though he were righting the overthrown, revealing the hidden, showing the way to one who is lost, or holding up a lamp in the dark for those with eyesight to see forms.

18. "I go to Master Gotama for refuge, and to the Dhamma, and to the Sangha. May I receive the [first ordination of] going forth under Master Gotama, may I receive the full admission!

19. And the brahman Sundarika Bharadvaja received the [first ordination of] going forth under the Blessed One, and he received the full admission. And not long after his full admission, dwelling alone, secluded, diligent, ardent and resolute, the venerable Bharadvaja by his own realization understood and attained in this very life that supreme goal of the pure life, for which men of good family go forth from home life into homelessness. And he had direct knowledge thus: "Birth is exhausted, the pure life has been lived, the task is done, there is no more of this to come."

And the venerable Bharadvaja became one of the Arahats.

ලොස් ඇන්ජලිස් බෞද්ධ විහාරස්ථානයෙහි 2015 (බු.ව. 2559) වසේ සමයෙහි ධර්මදේශනය
9/13/2015

ඔබ සැමට තෙරුවන් සරණයි !

May The Triple Gem Bless You!